

architectuur en stedenbouw

't Zand 17

Postbus 465

3800 AL Amersfoort

telefoon: 033 470 1188

fax: 033 470 0611

e-mail: info@svp-svp.nl

internet: www.svp-svp.nl

Stelling van Amsterdam

Zuidoostbeemster

De Nieuwe Tuinderij west

27 oktober 2016

Kenmerk 2344B/N2016-01/MW

Projectnummer 2344B

Aan

Gemeente Beemster

Van

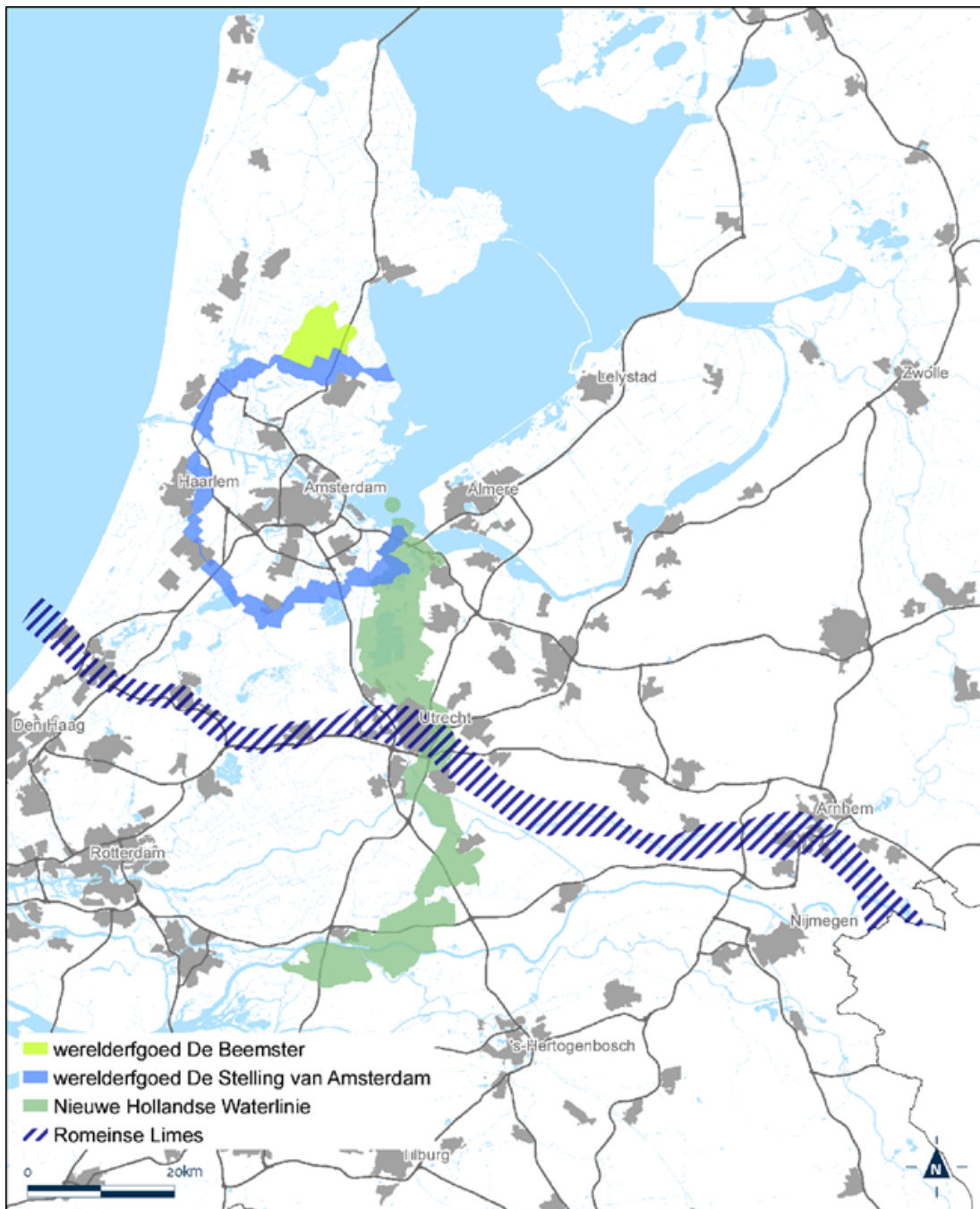
Manon Witbraad

1. Inleiding

De verdedigingslinie van Amsterdam - de Stelling genoemd - is gebouwd tussen 1883 en 1920. Het is het enige voorbeeld van een fortificatie die gebaseerd is op het principe van het waterbeheer. Vanaf de 16e eeuw gebruikten de Nederlanders hun expertise van de waterbouw voor defensiedoeleinden. Het midden van het land werd beschermd tegen een invasie door een netwerk van 45 bewapende forten in combinatie met het (tijdelijk) onderwater zetten van polders en een ingewikkeld systeem van kanalen en sluzen. In WO II bleek dit verdedigingswerk achterhaald en daarna zijn de forten, op enkele na, verlaten.

In 1996 is de Stelling van Amsterdam door Unesco opgenomen op de Werelderfgoedlijst. De waarde die door Unesco aan de Stelling is gegeven betreft:

1. Het unieke, samenhangende en goed bewaard gebleven, laatnegentiende-eeuwse en vroegtwintigste-eeuwse hydrologische en militair-landschappelijke geheel, bestaande uit:
 - een doorgaand stelsel van liniedijken in een grote ring om Amsterdam;
 - sluisen en voor- en achterkanalen;
 - de forten, liggend op regelmatige afstand, voornamelijk langs dijken;
 - inundatiegebieden;
 - voormalige schootsvelden (visueel open) en verboden kringen (merendeels onbebouwd gebied).
2. Relatief grote openheid.
3. Groene en relatief stille ring rond Amsterdam.

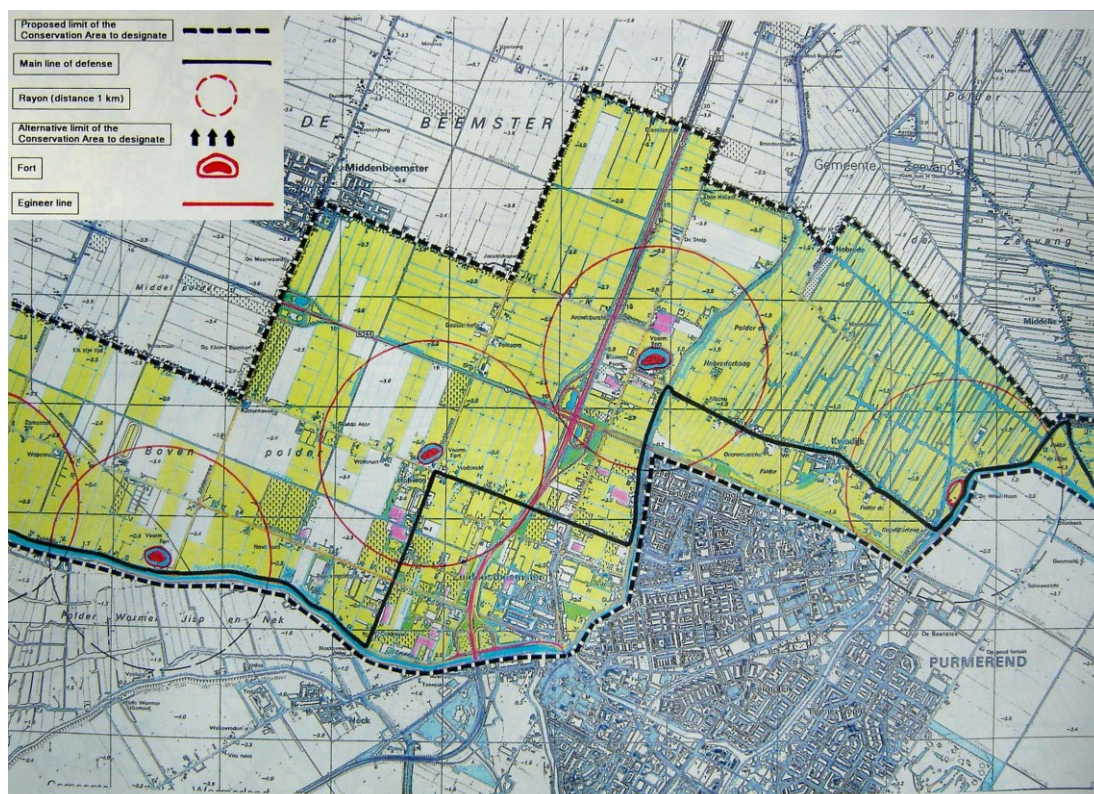
Afbeelding werelderfgoed De Beemster en De Stelling van Amsterdam (bron: Barro)

Het dorp Zuidoostbeemster én de locatie voor de woningbouwontwikkeling De Nieuwe Tuinderij vallen binnen de contour zoals door Unesco aangegeven.

2. Kernkwaliteit 1 Stelling van amsterdam

In De Beemster ligt een vijftal forten waarvan vier langs de Ringdijk en één, het Fort aan de Nekkerweg, meer in de polder, op de hoek Nekkerweg-Volgerweg. Rond de forten bevindt zich een stelsel van liniedijken, sluizen en voor- en achterkanalen. De forten liggen niet in de Zuidoostbeemster en De Nieuwe Tuinderij. En bovendien liggen de Zuidoostbeemster en De Nieuwe Tuinderij buiten deze liniedijken, sluizen en voor- en achterkanalen. De Nieuwe Tuinderij heeft geen gevolgen voor deze waarden.

Als we naar de forten kijken, dan bevond het *inundatiegebied* zich ten noorden van de hoofdverdedigingslijn die de forten met elkaar verbindt. In De Beemster loopt deze lijn van de Ringdijk via de Nekkerweg en Volgerweg, om Zuidoostbeemster heen. Het toenmalige tuindersgebied waar het dorp Zuidoostbeemster, inclusief de locatie van De Nieuwe Tuinderij, nu binnen ligt, zou dus niet onder water worden gezet maar bevond zich juist binnen het te verdedigen gebied.

Afbeelding van de Stelling met de forten, de verboden kringen, de inundatielijn (doorgetrokken lijn), het gebied waarop de waarden van toepassing zijn (gele vlak) en de snelweg (rode lijn) (bron: site Unesco)

De *voormalige schootsvelden* liggen vanuit de forten in de richting van het inundatiegebied, de richting waar de vijand vandaan kon komen. Deze schootsvelden zijn bij de forten in De Beemster nog steeds visueel open. De locatie De Nieuwe Tuinderij ligt niet in de schootsvelden. De Nieuwe Tuinderij heeft geen gevolgen voor de voormalige schootsvelden.

De 'verboden kringen' die in een kilometer rond de forten lagen, reiken tot de snelweg. Het dorp Zuidoostbeemster en de locatie De Nieuwe Tuinderij liggen buiten deze verboden kringen. De locatie de Nieuwe Tuinderij heeft dan ook geen gevolgen voor deze verboden kringen.

3. Kernkwaliteit 2 en 3 Stelling van amsterdam

De in de jaren 70 van de vorige eeuw aangelegde snelweg A7, wordt vanaf de Ringdijk, waar hij polder De Beemster binnenkomt, aan beide zijden begeleid door hoge geluidschermen. Ook staan aan beide zijden nagenoeg aaneengesloten bomenrijen. Hierdoor is er in het gebied ten zuidoosten van de forten geen sprake meer van de '*relatief grote openheid*', een waarde zoals door Unesco onder 2 genoemd. Bovendien is er langs de verschillende linten in het dorp Zuidoostbeemster altijd al bebouwing aanwezig geweest. En is het dorp sinds de jaren 30 van de vorige eeuw fors gegroeid.

Ook van de 'groene en relatief stille ring rond Amsterdam', kernkwaliteit 3, was ten tijde van de aanwijzing, door de aanwezigheid van de snelweg en het dorp Zuidoostbeemster, geen sprake meer aan de zuidoostzijde van het Fort aan de Nekkerweg.

Conclusie

De vijf forten als onderdeel van de Stelling van Amsterdam zijn dus nog aanwezig en zichtbaar in De Beemster. Een groot deel van de waarden zoals door Unesco aan de Stelling van Amsterdam toegekend, geldt ook voor de forten in De Beemster. Voor het dorp Zuidoostbeemster en de locatie van De Nieuwe Tuinderij gelden de waarden 'schootsveld', (visueel

open gebied) en 'verboden kring' (onbebouwd gebied) echter niet. Gelet op de al eeuwenlang aanwezige bebouwing en de opbouw van de snelweg, zijn deze waarden ook niet terug te brengen. Van de kwaliteiten '*relatief grote openheid*' en '*groene en relatief stille kring rond Amsterdam*' zoals door Unesco aan de Stelling toegekend, was ook ten tijde van de aanwijzing (1996) al geen sprake meer. Ook deze waarden zijn nu niet meer terug te brengen.

Het gebied ten zuidoosten van het Fort aan de Nekkerweg (Zuidoostbeemster en directe omgeving) is, ondanks de aanwezigheid van de snelweg en de bebouwde kom van het dorp Zuidoostbeemster, door Unesco opgenomen binnen de begrenzing van de Stelling waardoor de waarden van toepassing zijn. Het dorp Zuidoostbeemster en de locatie van De Nieuwe Tuinderij, dat ten opzichte van het Fort aan de Nekkerweg aan de ándere zijde van deze snelweg ligt, bevindt zich dus ook binnen de begrenzing van het werelderfgoed De Stelling van Amsterdam waardoor voor dit gebied de gevolgen van de ontwikkeling voor de kernkwaliteiten in kaart moeten worden gebracht. Feitelijk ligt het gebied buiten de gebieden die beschermd worden door kernkwaliteit 1 en waren de kernkwaliteiten 2 en 3 ten tijde van de aanwijzing in dit gebied niet meer aanwezig. De nieuwbouw in De Nieuwe Tuinderij waarbinnen het Appels- en Perenpad is gesitueerd, heeft daarom geen negatief effect op de waarden van de Stelling van Amsterdam. De provincie heeft, als siteholder van de Stelling van Amsterdam, bij haar begrenzing dan ook dit gebied van Zuidoostbeemster reeds buiten de begrenzing van de Stelling van Amsterdam gehouden.